

تطبيق تعريف تروريسم از دیدگاه برخی بازیگران مؤثر در نظام بین الملل

رضا سیمبر*

چکیده

تروريسم به طور رسمی توسط بسياری از کشورها و بازیگران بین المللی تعريف شده است. اگر چه هر کدام از این تعاریف تا حدودی با یکدیگر متفاوت هستند اما نشان می دهد که بازیگران مختلف چگونه دشمن را تعريف می کنند. اختلاف تعريف ها و فهرستهای که سازمان ملل متحد، آمریکا و اتحادیه اروپا راجع به تروريسم، تروريست و سازمانهای ترورिستی ارایه می کنند نشان دهنده دیدگاههای گوناگون و سیاستهای جهانی مختلف راجع به آن است. مثلا در کشوری مانند ترکیه که سابقه ۲۰ سال تلاش علیه تروريسم دارد، تعريف این مفاهيم عمدتاً به سیاستهای داخلی محدود می شود. هدف این مقاله ارایه و تطبيق معانی رسمی ترور، تروريستها و سازمانهای ترورिستی به وسیله سازمان ملل متحد، آمریکا و اتحادیه اروپاست و اینکه چگونه می توان از این تعاریف برای ساماندهی جامعه جهانی در مواجهه با آن استفاده نمود.

کلید واژه

تروريسم - بازیگران بین المللی - نظام بین الملل - سازمانهای بین المللی - کنوانسیونهای بین المللی - سازمان ملل متحد.

سازمانهای تروریستی " است. ^(۱)

توافقات و تفاوتهایی که درباره تعریف تروریسم، تروریستها و سازمانهای تروریستی از طرف کشورهای وجود دارد، می تواند با تشابهات و اختلافاتی که آنان راجع به سیاست خارجی خود دارند منطبق باشد این موضوع ناشی از این است که وقتی تروریسم به اشخاص، سازمانها و ابزارهای مالی ارتباط یابد جنبه بین المللی پیدا می کند. به عنوان نمونه وقتی کشوری سازمانی را تروریستی معرفی کند، آن سازمان را « دشمن » پنداشته و در نتیجه روابط با کشورهای دیگر که آن سازمان را اینگونه نمی دانند با مشکل مواجه می شود. پس می توان گفت وضع هر قانون ضد تروریستی بوسیله یک کشور توسط سایر بازیگران جهانی به دقت دنبال می شود و ممکن است به طور جدی برایشان حایز اهمیت باشد.

مقایسه ها در این باره کمک می کند تا سیاست خارجی کشورها و سازمانهای بین المللی توضیح داده شوند. به طور کلی تعریف تروریسم شامل تعریف عمل تروریستی، اشخاص و سازمانهای تروریستی می شود. پذیرش این تعاریف به مثابه سیاست رسمی یک کشور تنها زمانی ممکن می شود که قانونگذار آن کشور مورد لحاظ قرار گیرد و قوانین وضع شده آن بررسی شوند. موضوع تروریسم به عنوان یک عامل مؤثر در روابط بین ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا به دلیل برداشتهای مختلف از مفهوم

تعریف مفاهیم مربوط به تروریسم به وسیله بازیگران اصلی نظام جهانی به نوعی نه تنها منعکس کننده سیاست داخلی بلکه سیاست خارجی آنان نیز می باشد. روشی که سازمانها و ساختارهای همگرایانه مانند اتحادیه اروپا تروریسم و مفاهیم مربوط به آن را تعریف می کنند نشان دهنده آنستکه تهدید را چگونه می یابند و چه راهکارهایی را برای از بین بردن آن تجویز می نمایند. در نتیجه سطحی که در آن حکومتها و سازمانهای بین المللی به تعریف این مفاهیم می پردازند و مبارزه علیه آنها را قانونی می کنند نشان دهنده اهمیت موضوع برای آنهاست. به علاوه می توان بازیگران مربوط را به دو گروه مختلف تقسیم نمود: آنانی که راجع به مفهوم تهدید با یکدیگر دارای توافق هستند و آنهایی که راجع به این موضوع نیز با یکدیگر به توافق نرسیده اند. اگر چه رخداد ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ باعث شد تا بحث تروریسم به طور جدی در صحنه بین المللی مطرح شود اما باید اشاره شود که تروریسم پدیده تازه ای در عرصه های جهانی نیست. خیلی از کشورهای دنیا از گذشته به تدریج به وضع قوانین مرتبط برای مبارزه با تروریسم پرداخته اند. آنچه که در باره این اسناد رسمی و قانونی در باره ی برخورد با تروریسم می تواند جدید پنداشته شود تعاریف نوراجع به " ترور"، " تروریست" و "

عمل کنند و نتیجتاً به نوعی دشمنان خود را به اجماع بکشانند. عدم توافق باعث می شود که ابزارهای بین المللی در مقابل تروریسم نتواند در دراز مدت به یک قاعده موثر جهانی منجر گردد.

در اغلب مطالعات دانشگاهی، درباره تروریسم معمولاً از قواعد بین المللی برای تعریف مفهوم خشونت استفاده می شود. در آن اسناد آمده مدیریت بحران ترور که دارای اهداف سیاسی بوده و شامل اقدامات سیاسی، اقتصادی و حتی قانونی است، به تنهایی در حیطه توانایی و اقتدار هیچ کشوری قرار ندارد. با این وجود این اسناد عمدتاً به معرفی مولفه های تروریسم می پردازند. به نظر می رسد نیل به اجماع در تعریف تروریسم در سطح بین المللی امر چندان مشکلی نباشد، بلکه مسئله زمانی به وجود می آید که پس از تعریف "تروریسم"، بخواهند "تروریست" را معرفی کنند چرا که تروریسم نوعی "عمل"، است اما "تروریست" موضوع قانون است.

از دیدگاه دانشگاهی تروریسم براساس گروههای در گیر بدین ترتیب تقسیم می شود، توسط یک کشور علیه کشور دیگر، توسط یک دولت علیه شهروندان، توسط یک شهروند علیه شهروند دیگر و توسط شهروند علیه دولت. در حالیکه چنین تقسیم بندی در قوانین داخلی کشورها مطرح نیست، در نتیجه ارایه تعریف برای ترور در سطح بین المللی هر چه بیشتر

تروریسم مطرح می باشد. برای تجزیه و تحلیل تشابهات و اختلافات موجود بین این برداشتها، لازم است تا قوانین وضع شده در این باره توسط هر کدام از این بازیگران مورد مطالعه قرار گیرد تشابه یا اختلاف برداشتهای مربوط به مفهوم تروریسم شکل دهنده سیاست خارجی مشابه و متفاوت این دو بازیگر و در نتیجه منعکس کننده منافع متضاد این بازیگران است.^(۲)

۱- مفاهیم مربوط به تروریسم و قواعد بین المللی

از میان مفاهیمی مانند جهانی شدن / بومی شدن، همگرایی / واگرایی و تمرکز گرایی / عدم تمرکز که امروزه در کنار یکدیگر در نظام بین الملل مطرح هستند، ترور به طور کلی به عنوان ترجمان بومی گرایی در مقابل جهان گرایی مطرح است. به عبارت دیگر، بازیگرانی که قواعد نظام بین الملل را تعریف می کنند برخی از واقعیات و پدیده های موجود را که خلاف راه و سیاست آنهاست به عنوان نماد "ترور" مطرح نموده و سپس آنها را «دیگران» می نامند.^(۳)

با این وجود یک موضوع خیلی مهم در اینجا قابل دقت است. از یک طرف، بازیگرانی که برسر قواعد عمده بازی در نظام بین الملل متفق هستند عملاً نتوانسته اند در مورد تعریف "دیگران" به توافق مشترک برسند و از دیگر سو «دیگران» حتی اگر بومی باشند، قادرند جهانی

با مشکل مواجه می شود.

۲- کنوانسیونهای بین المللی - قواعد منطقه ای

قواعد بین المللی اسنادی هستند که " اقدام تروریستی " را بدون ارجاع به تعریف مفاهیم تروریست، تروریسم و سازمانهای تروریستی پذیرفته اند و از کشورها می خواهند که در راه بازدارندگی و مبارزه با آن با یکدیگر همکاری کنند. ماده ۵۱ فصل هفتم منشور سازمان ملل متحد حملات مسلحانه را محکوم می کند اما به روشنی موضوع ترور را تحت پوشش قرار نمی دهد. از اولین اسناد مطرح در این باره کنوانسیون ۱۹۳۷ ژنو درباره مبارزه و جلوگیری از تروریسم^۱ است. بر اساس این کنوانسیون ترور شامل " همه اقدامات مجرمانه علیه یک کشور است که به دنبال ایجاد ترس در اذهان افراد مشخص یا گروهی از افراد و یا کل جامعه است. " اما این کنوانسیون هرگز به اجرا در نیامد.

پس از آن ابزارهای مختلف دیگری درباره تروریسم به ابداع سازمان ملل متحد و همچنین سازمانهایی مانند اتحادیه اروپا^۲، شورای اروپا^۳، ناتو^۴، آسه آن^۵، اتحادیه عرب^۶، سازمان کشورهای اسلامی^۷، و سازمان کشورهای آمریکایی^۸ به وجود آمد^(۴) اما باید توجه داشت این ابزارها عمدتاً و صرفاً پس از پایان جنگ دوم جهانی و تلاش این دسته از کشورها برای کسب استقلال شکل گرفت که با تکمیل روند تشکیل ملت - کشورها در دهه ۶۰ نیز پایان

یافت.

بسیاری از این اسناد موضوعاتی مانند امنیت هوانوردی کشوری، گروگانگیری، جلوگیری از اتخاذ عمل مجرمانه در مقابل افراد حمایت شده بین المللی مانند دیپلماتها و همچنین حمایت مالی از تروریسم^(۵) را تحت پوشش قرار می دهند. پس مس توان گفت این اسناد عمدتاً بر روی همکاری علیه تروریسم تاکید دارند تا اینکه بخواهند مفاهیم مربوط به ترور را تعریف کنند و تنها اعمالی که در این کنوانسیونها ذکر شده را تحت پوشش قرار می دهند. کشورها هیچ واژه ای از امضای چنین کنوانسیونهایی ندارند چرا که بدینوسیله آنان بهانه مشروعی را برای مبارزه علیه تروریسم - تروریست ها و سازمانهای تروریستی بر اساس تعریف خود پیدا می کنند. بر اساس دیدگاههای سازمان ملل متحد اقدام تروریستی با « عمل مجرمانه » در زمان صلح برابر است. قطعنامه ای که توسط سازمان ملل در سال ۱۹۹۹ اتخاذ شد اشعار می دارد که:

۱. اتخاذ اقدامات و روشهای تروریستی، جنایتکارانه و غیر قابل توجیه بوده و ارتکاب

- 1 - The 1937 Geneva Convention on the Suppression and Prevention of Terrorism
- 2 - The European Union
- 3 - The Council of Europe
- 4 - NATO
- 5 - ASEAN
- 6 - The Arab League
- 7 - The Organization of the Islamic Conference
- 8 - The Organization of American States

موضوع تهدید، علیه زندگی، سلامتی و آزادی اشخاص معمولی نیز تعمیم می‌دهد.^(۸)

براساس این کنوانسیون تروریسم عملی است که علیه "افراد" و "علی الاصول علیه دیپلماتها و اشخاص مورد حمایت بین المللی صورت می‌گیرد. تروریسم اقدام جدی همراه با خشونت است که در آن از مواد منفجره و آتش‌زا استفاده می‌شود و در عین حال هدف این اقدام نیز سیاسی است. این کنوانسیون برخی از اقدامات توسط یک فرد علیه فرد دیگر را نیز تروریسم می‌داند.

اما این سوال باقی می‌ماند که مرتکبین این دسته از اقدامات یا کسانی که چنین تجاوزات "جدی" را خارج از تعریف انجام می‌دهند نیز آیا تروریست نامیده می‌شوند. بعلاوه هیچ تعریفی از سازمانهای تروریستی ارائه نشده و کنوانسیون خود را محدود به آن دسته اعمال تروریستی واقع شده در داخل مرزهای کشور امضاء کننده می‌کند. به عبارت دیگر ارسال یک بمب به شکل نامه به دیپلماتی که در یک کشور امضاء کننده کار می‌کند، عمل تروریستی محسوب شود در حالیکه ممکن است سوزاندن یک مدرسه در مصر توسط یک گروه مشخص عمل تروریستی محسوب نشود.

از طرف دیگر ناتو تنها "اعمال تروریستی" را در میان سایر مفاهیم مربوط به "تروریسم" در نظر می‌گیرد. ناتو که استراتژی جدید خود را در سال ۱۹۹۹ اعلام نمود^(۹)، مخاطرات نظامی

به چنین عملی در هر جا و توسط هر کسی که باشد قویا محکوم می‌شود

۲. تاکید می‌شود اتخاذ اعمال جنایتکارانه به عنوان ایجاد ترس در میان عامه مردم، گروهی از اشخاص یا حتی فرد خاص برای نیل به اهداف سیاسی در هر شرایطی غیر قابل توجیه است. صرف نظر از هر دلیل سیاسی، فکری، نژادی، قومی، مذهبی یا هر بهانه مشابه دیگری که بخواهد این اعمال برای توجیه خود داشته باشند^(۶) بدین ترتیب به اقدامات غیر قانونی و روشها در تعریف ترور اشاره شده و عمل تروریستی شامل بسیاری از امور می‌باشد. به عبارت دیگر هیچ ویژگی خاصی عمل تروریستی را از سایر اعمال خشونت آمیز جدا نمی‌کند و نتیجتا می‌توان گفت هیچ تعریفی از ترور ارائه نشده است.

در کنوانسیون ۱۹۷۷ اروپا^۱ برای مبارزه با تروریسم^(۷) تلاش شده تا تعریفی از تروریسم ارائه گردد. ماده اول کنوانسیون تروریسم را: "یک حمله جدی می‌داند که شامل اقدام علیه زندگی، سلامت جسمانی و آزادی اشخاص حفاظت شده از جمله دیپلماتهاست. تهاجمی که با آدم‌ربایی، گروگانگیری و بازداشت غیر قانونی همراه است. همچنین اقداماتی که در آن از بمب و سایر مواد منفجره حتی به شکل ارسال بسته‌ها و نامه‌ها به منظور تهدید جان افراد به نوعی استفاده می‌شود این در حالی است که ماده ۲ این تعریف را با تسری

ابهام باقی مانده است به عنوان نمونه تحت چنین شرایطی کسی نمی تواند بگوید که آیا ناتو می تواند با سازمانهای تروریستی مانند پ. ک. ک ای تی آی ۲ و یا القاعده به مقابله بپردازد.

۳- قطعنامه های شورای امنیت سازمان ملل متحد

پس از حملات تروریستی به آمریکا در ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ لازم بود که دیدگاه و ماهیت عاملان این حمله تعریف شود. با این دیدگاه شورای امنیت سازمان ملل متحد به تصویب یک سری از قطعنامه ها پرداخت. (۱۱) اولین آنها قطعنامه ۱۳۶۸ با عنوان "درخواست بستن اردوگاههایی که در آن تروریستها تعلیم می یابند" (۱۲) مصوب ۱۲ سپتامبر ۲۰۰۱ بود. در این قطعنامه حملات محکوم شده و اتخاذ اقدامات بین المللی علیه تروریسم خواسته شد. بعلاوه مخاطره ایجاد بحران بین المللی حاصل از یک آشوب داخلی در افغانستان بارها و بارها در اواخر دهه ۱۹۹۰ در سازمان ملل متحد مورد بحث قرار گرفت. در نتیجه قطعنامه شورای امنیت به شماره ۱۲۶۷ تحت عنوان درخواست روی گرداندن طالبان از اسامه بن لادن^۴ صادر شد. کمیته های

و غیر نظامی را به مثابه "تهدید" می بیند و در این راستا، موضوعاتی مانند تنازع قومی، بحرانهای اقتصادی، فروپاشی نظم سیاسی و تکثیر سلاحهای کشتار جمعی را به عنوان بحران اصلی و اولیه معرفی می کند. فعالیتهای تروریستی نیز در زمره سایر تهدیدات قلمداد می شوند. در نتیجه اقدامات امنیتی ناتو با توجه به مخاطراتی مانند تروریسم، خرابکاری، جنایت سازمان یافته و فعالیتهای مضر علیه منابع حیاتی می تواند اتخاذ شده و گسترش یابد. (۱۰)

در حالیکه ناتو توجهی به تعریف تروریسم ندارد، به تعریف آن به شکل غیر مستقیم در چارچوبه مفهوم جدید استراتژیک خود اشاره می کند. در این مفهوم جدید ناتو می تواند در "خارج از محدوده" برای اهداف بشر دوستانه حمایت از حقوق بشر و دموکراسی اقدام کند و به آن اجازه داده می شود تا یک نیروی نظامی به نام مأموریت نظامی مشترک^۱ تشکیل دهد. طرح اقدام شورای همکاری اروپا - آتلانتیک^۲ شامل قسمتی به نام "تعریف تهدیدها از تروریسم بین الملل و واکنشهای نسبت به آن"^۳ می باشد. (۱۱) در این سند ناتو اقدام نظامی جهانی در برابر تروریسم را بدون رایه تعریفی از مفاهیم مربوط به ترور اتخاذ کرده است. بنابراین اعضای سازمان ناتو در باره این موضوع با یکدیگر توافق دارند که تروریسم نوعی از اقدام است که در آن حقوق بشر، دموکراسی، ثبات سیاسی و اقتصادی مورد تهدید قرار می گیرند و این سازمان برای مبارزه با آن متعهد می شود. اما خود اقدام و افراد و گروههایی که مرتکب آن می شوند تعریف نشده اند. تعریف "دشمن" در محل

1- The Combined Joint Task Force (CJTF)
 2- The Euro-Atlantic Partnership Council Action Plan
 3- Identifying Threats from And Responses to International Terrorism
 1- PKK
 2- ETA
 3- Demands Closing of Camps Where Terrorist are Trained
 4- Demands That Taliban Turn Over Osama Bin Laden
 5- Sanctions Committee

مشخص است :

۱. این قطعنامه ها چارچوبه را برای مبارزه علیه تروریسم محدودتر می کنند اما هیچ تعریفی از این مفهوم ارائه نمی کنند در نتیجه تصمیم گرفتن راجع به معیارهای لازم برای تهیه لیستهای اشاره شده غیر ممکن است .

۲. لیست اشخاص و سازمانهای تروریستی که در ۲۶ نوامبر ۲۰۰۱ اعلام شد حاوی برخی نکات جالب است^(۱۵) لیست شامل دو گروه است " اشخاص"^۶ و "سازمانها"^۷.

۳. اشخاص: در جمع ۲۰۶ نام ذکر شده است که ۱۵۲ اسم در قطعنامه شماره ۱۲۶۷ و ۵۴ اسم در قطعنامه شماره ۱۳۳۳ وجود دارد. ۱۵۲ اسم به افراد دولتی رسمی و سطح بالا، سفرا و کنسولها و کارکنان کشوری بین المللی تحت رژیم طالبان اشاره دارد. به عبارت دیگر هر شخصی که در رژیم طالبان وجود داشت در این لیست آورده شده است. سایر اسامی موجود در لیست قطعنامه شماره ۱۳۳۳ به افرادی که از خاورمیانه ریشه می گیرند اما در کشورهایی مانند ایتالیا، پاکستان آمریکا، یمن، عربستان سعودی، مصر و سوئد ساکن هستند اشاره می کند .

۴. سازمانها: اسناد شامل هم خود سازمانهای تروریستی و هم سازمانهای مالی حامی آنهاست هر نه سازمانی که در قطعنامه شماره ۱۲۶۷ فهرست شده اند سازمانها و شرکتهایی هستند که مقر

تحریم^۵ تشکیل شد تا لیست تروریستها را جهت تعقیب و دستگیری تهیه کند. این کمیته ها برای مشخص نمودن افراد و سازمانهایی که در عملیات تروریستی نقش دارند هنوز فعال هستند. قطعنامه ۱۲۶۷ اساس و بنیان همه قطعنامه های بعدی شورای امنیت سازمان ملل در باره تروریسم محسوب می شود.^(۱۳)

پس از قطعنامه شماره ۱۳۶۸ که حملات یازدهم سپتامبر را محکوم می نمود این شورا قطعنامه های دیگری را صادر نمود که صرفا منحصر به اعلام محکومیت نمی شد. قطعنامه شماره ۱۳۷۳ در تاریخ ۲۸ نوامبر ۲۰۰۱ و قطعنامه شماره ۷۱۵۸ در باره موضوع مورد بحث بسیار حایز اهمیت هستند. قطعنامه ۱۳۷۳ اقدامات جهانی علیه تروریسم و تهیه فهرست جدیدی از تروریستها را توصیه می کند. قطعنامه ۷۱۵۸ هر گونه تعامل تجاری و مالی را با تروریستها و سازمانهای مربوط ممنوع اعلام می دارد. هر دو قطعنامه شامل لیستهای پیوست است که مبتنی بر قطعنامه های ۱۲۶۷ (۱۹۹۹) و ۱۳۳۳ (۲۰۰۰) است. قطعنامه ۱۳۷۷ در تاریخ ۱۲ نوامبر ۲۰۰۱ بر همکاری بین المللی جهت تهیه چنین لیستهایی تاکید می کند و از اعضای سازمان ملل متحد می خواهد که همکاری مشترک خود را برای اقدام علیه تروریسم تقویت کنند.^(۱۴) قطعنامه هایی که شورای امنیت سازمان ملل متحد، مبارزه علیه تروریسم را به سطح بین المللی می کشاند دارای برخی از ویژگی های

آنها در افغانستان است. براساس قطعنامه شماره ۱۳۳۳ ۶۷ سازمان فهرست شده اند که ۵۴ تای آنها چند ملیتی بوده و مقر اصلی شان در خاورمیانه است. در میان آنها "البرکه" با ۱۱ شرکت وابسته و البرکات با ۲۰ شرکت وابسته جای بسیار مهمی را اشغال کرده اند. تنها ۱۲ مورد از ۷۶ سازمانی که در دو قطعنامه شورای امنیت فهرست شده اند، سازمان تروریستی دانسته می شوند این سازمانها عبارتند از:

گروه ابوسیاف - الاتحاد الاسلامیه - الجهاد - القاعده - گروه اسلامی مسلح - اسباط الانصار - حیات العلیا - ارتش اسلامی عدن - گروه اسلامی ازبکستان - جنبش محمد (ص) - گروه مبارز اسلامی لیبی - گروه سلفی برای دعوت و مبارزه.

انتشار این لیستهای متفاوت بدون ارایه تعریفی مشخص از مفاهیم مربوط به ترور در سطح بین المللی به کشورها اجازه می دهد که اقدامات مهم اما حاشیه ای را به عمل آورند. در واقع، ۱۲ مورد از ۳۰۰ سازمان تروریستی متصور که مشخص شده اند، نشان دهنده دوگانگی بین "رزمنده آزادی خواه من، تروریست از دیدگاه توست" می باشد. به علاوه این ۱۲ سازمان خطرناکترین آنها محسوب نمی شوند بلکه آنهایی هستند که خسارات قابل ملاحظه ای را به برخی اعضای شورای امنیت سازمان ملل متحد وارد کرده اند. در نتیجه، سازمان ملل متحد نه این سازمانها را تعریف کرده و نه اطمینانی را نسبت به همکاری های بین المللی در مبارزه علیه این

سازمانهای فهرست شده شکل داده است. زمانی که اعضای سازمان ملل متحد به اجماعی درباره جنگ علیه تروریسم دست یافتند، کشورها قادر خواهند بود تروریستها و سازمان های تروریستی را که می خواهند علیه آنها مبارزه کنند معرفی نمایند و مبارزه خود را بر پایه این موضوع مشروع قرار دهند. به علاوه آنها می توانند فهرستی طولانی از افراد و سازمانهایی که آنها را تهدید می بینند تهیه کنند. این فهرستها کاملاً انعطاف پذیر هستند و همواره این امکان وجود دارد که در طول زمان مورد جرح و تعدیل قرار گیرند. در نتیجه، ارزیابی هایی که در محدوده حقوق بین الملل قرار نمی گیرند، این امکان را می یابند تا در اسناد قانونی ملی به عنوان راهنمای سیاست خارجی و داخلی کشورها تجلی پیدا کند. بنابراین سیاست خارجی / داخلی کشورها با استناد از تعریف آنها از ترور، تروریستها و سازمانهای تروریستی قابل فهم ترمی شود.

۴- آمریکا و اتحادیه اروپا

ممکن است ضعفهایی که در تعریف این مفاهیم در بستر قوانین منطقه ای و بین المللی وجود دارد در اسناد قانونی ملی یا سازمانی کشور خاص جمعی از کشورها نیز نمایان شود. تا زمانی که مشکل عدم وضوح در تعریف مفاهیم، تروریسم تروریست ها و سازمانهای تروریستی موجب

گیری این روند کمک نمود.

در قانون "ضد تروریستی و مجازات اعدام در سال ۱۹۹۳^۳ مفهوم "تروریسم و تروریست" ارایه می شود. (۱۶) حتی این قانون موضوع اعلام جنگ در جایی که لازم است را پیش بینی می کند. براساس قسمت ۲۱۹ قانون مهاجرت و ملیت همه آنانی که در فهرست سازمانهای تروریستی خارجی قرار دارند، "دشمن" تلقی می شوند. پس می توان گفت که در کشور آمریکا تعریف مفاهیم "تروریست و تروریسم" تا سال ۱۹۹۶ دارای اهمیت کمتری بود و پس از آن تعریف و مجازات سازمانهای تروریستی بین المللی بوسیله تصویب و اعلان قوانین جدید ممکن شد.

تروریسمی که ریشه در خارج دارد با قانون مجازات موثر و ضد تروریستی قسمت ۲۱۲ ماده ی ۳-ب تعریف شده است. این قانون امکان تشخیص اشخاص سازمانها یا دولتهایی را که در عملیات تخریبی علیه آمریکا در حیطه مسایل امنیت ملی، امور خارجی و موضوعات اقتصادی حتی امریکه در داخل کشور اتفاق نمی افتد را ممکن می سازد. بعلاوه کشورهای تروریستی در تقسیم بندی جداگانه ای قرار گرفته و بوسیله خود رئیس جمهور آمریکا معرفی می شوند. (۱۷)

علاوه بر این سعی شده تا قوانین یکدیگر را

تهدید به کشور یا کشورهایی نباشد، آنان تمایلی از خود برای تعریف این مفاهیم نمی یابند. در نتیجه تمهیدات قانونی یک کشور درباره تروریسم، تروریستها و سازمانهای تروریستی بیشتر جنبه قوانین داخلی و جزایی پیدا می کند. به عبارت دیگر، تقنین حکومتی وسیله ای برای مقابله با دشمن داخلی^۱ تلقی می شود. این در حالی است که با بین المللی شدن ترور، موضوع فراسوی تقنین ملی محسوب می گردد. در این باره، مسئله تعریف «تروریست دیگران» و مفاهیم مربوط به «ترور»، مستقیماً تبدیل به یک اقدام در سیاست خارجی کشورها می شود.

۴-۱- ایالات متحده آمریکا

قانون مهاجرت و ملیت ۱۹۵۲^۲ اصلی ترین سند در باره مفاهیم مربوط به ترور است. این قانون در سال ۱۹۵۷ اصلاح شد و تا اواسط دهه ۱۹۹۰ هیچ نیازی به درج یک تعریف جدی از مفهوم تروریسم یا فهرستی از اشخاص و سازمانها در این سند وجود نداشت. این سند عمدتاً تهدیدات مطرح در مقابل شهروندان آمریکایی یا امنیت ملی را تحت پوشش قرار می دهد، با این وجود در نیمه دوم دهه ۹۰ و با بالا گرفتن حملات تروریستی در مقابل آمریکا - هم در سطح ملی و هم در سطح بین المللی - نیاز به وضع قوانین جدید احساس شد. بمبگذاری ساختمان فدرال اوکلاهما در سال ۱۹۹۵ به شکل

1 - Internal enemy

2 - The Immigration and Nationality Act

3 - 1996 Anti - Terrorism and Effective Death Penalty Act

بپردازد و سپس آن را به کنگره اعلام کند. بعلاوه این فهرست نیازمند تایید رئیس جمهور آمریکا است تا جنبه رسمی پیدا کند. ضمناً وزارت امور خارجه مسئول معرفی و اعلان تروریستها و سازمانهای تروریستی داخلی نیز می باشد.^(۲۰) باتصمیم ریاست جمهوری^۲ در سال ۲۰۰۱ اختیارات اف بی آی در مورد تروریسم داخلی افزایش پیدا نمود. لیستی که بوسیله این سازمان تهیه می شود پس از اعلان به وزارت خارجه و تایید رئیس جمهور جنبه رسمی پیدا می کند. اف بی آی هماهنگ کننده فعالیتهای مختلف سازمانهای گوناگون مانند وزارت دادگستری و وزارت دفاع و مسئول فعالیت سازمانهای تروریستی بین المللی در داخل ایالات متحده آمریکا است. همچنین قابل به ذکر است که اف بی آی مسئول تعریف مفاهیم تروریسم ملی و بین المللی نیز می باشد. فهرست اف بی آی در مورد مسایل تروریسم داخلی، سازمانهای مسلح و فعال در زمینه مواد مخدر، گروههای افراطی مسلمان، یهودی و مسیحی، سازمانهای نژاد پرست، گروههای ملی گرای رادیکال و سازمانهای افراطی طرفدار تبعیض جنسی و نهایتاً سازمانهای کمونیستی را شامل می شود.

تکمیل می کنند، یکسری از قوانین از سال ۲۰۰۱ در آمریکا اعلام شده اند تا مفاهیم مربوط به ترور و جرائم مرتبط را تعریف کنند. قانون مالی ضد تروریستی^۴، قانون میهن پرستی آمریکا^۵، قانون امنیت حمل و نقل و فرودگاه^۶ و قانون حفاظت از مخاطرات تروریسم^۱ از مهمترین آنها محسوب می شوند. قسمت ۴۱۱ قانون میهن پرستی آمریکا به تعریف ترور و تروریستها می پردازد. براساس این قانون بسیاری از سازمانهای دولتی مسئول پی جویی "ترور و سازمانهای تروریستی" هستند و می توانند دست به اقدامات مختلفی برای جلوگیری از جرایم تروریستی بزنند.^(۱۸) بعلاوه حدود بیست آیین نامه اجرایی قطعنامه، بیانیه و قوانین ایالتی درباره تروریسم اعلان شده اند. در بسیاری از این قوانین به صورت جداگانه یا به صورت مشترک به مفاهیم تروریسم داخلی و بین الملل پرداخته می شود. بنابراین می توان گفت انواع مختلف تعریفها به ایالات متحده آمریکا حاشیه مانور خوبی را به دولت آمریکا برای مواجهه با تروریسم اعطا می کند و این امکان را به وجود می آورد تا به اشکال گوناگون بتوان تروریستها و سازمانهای تروریستی را تعریف و تقسیم بندی نمود.^(۱۹) سازمان مسئول برای معرفی و اعلان اشخاص و سازمانها به عنوان تروریستهای بین المللی، وزارت امور خارجه آمریکا است. قبل از اعلان لیستی که برای مدت دو سال معتبر خواهد بود، وزارت خارجه باید به مشاوره با وزارت اقتصاد

4 - The Financial Anti- Terrorism Act

5 - The USA Patriot Act

6 - The Airport and Transportation Security Act

1 - The Terrorism Risk Protection Act

2 - The Presidential Decision Directive of 2001

درباره محتوا و شیوه تعریفها ارایه و لیست از ترور - تروریست و سازمانهای تروریستی توسط آمریکا، موارد زیر را می توان خاطر نشان ساخت :

*** تعریف آمریکا از ترور** ابتدائاً اقدامات در سطح شخصی را مدنظر دارد، موضوع حکومت یا دولت در هیچ جایی ذکر نشده است. به نظر می رسد این نگرش ناشی از تفکر خاص آمریکا مبنی بر اولویت فرد بر حکومت باشد. ضمن اینکه حکومت آنچنان دارای ساختار قدرتمند و دائمی دیده می شود که بوسیله ترور آسیبی به آن وارد نمی آید.

*** افراد بالقوه** می توانند تروریست انگاشته شوند بدون اینکه دست به اقدامی در این باره زده باشند.^(۳۱) به عبارت دیگر برای اینکه فردی تروریست نامیده شود لازم نیست که مثلاً مرکز خریدی را در نیویورک منفجر کرده باشد اگر فردی مظنون به مهیا شدن به ارتکاب چنین کاری نیز باشد قانون ضد تروریستی بر او حمل می شود مضافاً اینکه ضروری نیست که حتماً چنین فردی در داخل خاک یا کشور آمریکا باشد.

بنابراین ممکن است، برخی از اقدامات علیه منافع اقتصادی خارج از کشور نیز از زمره اقدامات تروریستی تلقی شوند.

*** آمریکا اشخاص و سازمانهایی را تروریست** می داند که برای فعالیت تروریستی مهیا شده یا در آن نقش آفرینی کنند. اما در حالیکه تعاریف به روشنی مشخص نمی کند که چه کسی

تروریست هست یا نیست « لیست دشمنان » تهیه می شود. اعلان چنین فهرستهایی تعقیب و مجازات افراد و سازمانهای ذکر شده را ممکن می سازد. این اشخاص یا سازمانها موضوع قانون قرار می گیرند و به دولت اجازه داده می شود که رسماً دشمنان « داخلی » و « خارجی » را به شهروندان و همچنین به جهانیان اعلام کند. چنین روشی زمینه قانونی لازم را برای فعالیتهای ضد تروریستی ایجاد می کند و حق « دفاع از خود » را برای سیاست خارجی آمریکا فراهم می سازد. بنابراین می توان گفت :

۱. فهرست ایالات متحده آمریکا بسیار گسترده تر از فهرست سازمان ملل متحد است. معمولاً اسامی سازمانها و شرکتهای مالی و تجاری خاورمیانه ابتدائاً در این فهرستها ذکر می شود و با مطالعه این لیستها می توان گفت که آمریکا « تروریسم اسلامی » را اصلی ترین دشمن خود می یابد.

۲. دولت آمریکا قصدی مبنی بر مقدم نمودن سازمانهای تروریستی داخل کشور خود بر نمونه های بین المللی ندارد و در عوض به اف بی آی اجازه می دهد که آنها را بدون مطرح کردن موضوع برای کشورهای خارجی تعقیب نماید. در همین حال، آمریکا برخی از سازمانهای تروریستی خاص را بدون اینکه سابقه ای از فعالیت آنها در آمریکا وجود داشته باشد مانند پ. ک. ک. در فهرست « تحت تعقیب » خود و در یک تقسیم بندی متفاوت قرار می دهد.

۳. وقتی چنین سازمانهایی در فهرست تروریستهای ایالات متحده آمریکا قرار می گیرند دو کشور در مبارزه با تروریسم بایکدیگر متحد می شوند. این موضوع منعکس کننده نظر جورج بوش رئیس جمهوری آمریکا است وقتی که پس از حمله ۱۱ سپتامبر گفت "هر که با ما نیست در مقابل ماست". در نتیجه هر کشوری که چنین سازمانهایی را تروریست نداند در مقابل آمریکا قرار می گیرد. در این راستا دولت آمریکا نام برخی از سازمانهای تروریستی سایر کشورها مانند ETA و IRA اروپا را در فهرست خود قرار داده است. و این امکان را به دست می آورد تا از عکس العمل طرفهای مقابل خود کسب اطلاع کند.

۲-۴- اتحادیه اروپا

در ابتدا باید خاطر نشان ساخت تنها ۷ کشور در اتحادیه اروپا یعنی فرانسه، آلمان، بریتانیا، ایتالیا، پرتغال، اسپانیا دارای تقنین ملی در باره تروریسم هستند. به نظر می رسد در میان این کشورها بریتانیا دارای مدونترین قانون است. قانون تروریسم در سال ۲۰۰۰ تعریف تروریسم را ارایه می کند که تعریف موجود در قانون بازدارندگی از تروریسم در سال ۱۹۸۹ اصلاح شد و جانشین قانون ۱۹۷۳ گردید. بنابراین قانون اقداماتی که در راستای تهدید دولت یا جامعه انجام شوند و خساراتی به افراد و اموالشان وارد می آید و اهداف سیاسی، فکری و مذهبی خاصی

را تحمیل می کنند سلامتی و امنیت جامعه را به مخاطره می اندازند، نظام مخابراتی را تخریب می کنند یا از تسلیحات استفاده می نمایند اقدام تروریستی محسوب می کند. به نظر می رسد انگلستان عمل ترورونه «تروریسم» یا «تروریست» را تعریف می کند^(۳۳). لایحه قانونی ۲۰۰۱ امنیت و اقدام علیه جرم تروریستی^۱ انتشار اسامی و سازمانهایی تروریستی را ممکن ساخته است^(۳۴) در نتیجه ۲۱ سازمان شامل پ.ک.ک (PKK) و د.ا.چ. ک.پ / سی (DHKP/C) بوسیله دولت انگلستان به عنوان دشمن اعلام شدند.

در فرانسه و در قانون ضد تروریستی ۱۹۸۶ "تروریسم" تعریف شده است^(۳۵) اعلام سازمانها و اشخاص تروریست با حکم دسامبر ۲۰۰۱ جنبه عینی یافت^(۳۶). به عنوان نمونه پ.ک.ک پس از این حکم به عنوان یک سازمان تروریستی اعلام شد.

همه اعضای اتحادیه اروپا دارای قواعد مربوط به خود درباره تروریسم هستند اما پس از عضویت در اتحادیه ملزم به پیروی از قواعد آن می شوند. براساس ماده ۱۷ کنوانسیون اروپا حمایت از حقوق بشر و آزادی های اساسی^۲ تروریسم عبارتست از: «هر اقدامی که به منظور نابودی حقوق و آزادی ها و یا محدود کردن آنها بر

1 - The 1998 Prevention of Terrorism Act

1 - The 2001 Anti-Terrorism Crime and Security Bill of Human Rights and Fundamental Freedoms

2 - The European Convention for the Protection

تسلیحات، مواد مخدر و همچنین قاچاق انسان بوده است. شورای اروپا در سال ۱۹۹۷ نیز قطعنامه ای را صادر کرد که در آن اختیارات یورویل را گسترش داد.^(۳۳)

این ابداعات با اهمیت همکاری در مبارزه علیه تروریسم تاکید می کنند اما هیچ تعریفی در آنها شکل نگرفته است. الحاق عملیات جلوگیری از تروریسم به فعالیتهای یورویل در قطعنامه های شورای اروپا در سال ۱۹۹۹ جنبه عینی و عملی پیدا نمود. به طور خلاصه اعضای اتحادیه اروپا موضوع را به سازمان پلیسی خود واگذار کردند و بین تروریسم و سایر اشکال جرایم تمایزی قایل نشدند.

پس از رخداد ۱۱ سپتامبر اتحادیه اروپا به مانند سایر بازیگران فعالیت بیشتری را در زمینه مقابله با تروریسم از خود نشان داد. در ۱۹ سپتامبر ۲۰۰۱ طرحی تحت عنوان «چارچوب تصمیم شورا برای مبارزه با تروریسم» توسط کمیسیون اروپا به شورا ارائه شد که براساس آن مبارزه با تروریسم تنها به فعالیتهای یورویل محدود نمی گردید^(۳۴) ماده سه طرح به تعریف جرایم تروریستی افراد تروریست و سازمانهای تروریستی می پردازد براساس این تعریف:

- 3 - The 1977 European Convention for the Prevention of Terrorism
- 4 Maastricht Treaty
- 5 - Schengen Treaty
- 6 - Amsterdam Treaty
- 7 - Europol
- 8 - The Council of Europe

اساس چارچوبه این کنوانسیون انجام شود^(۳۷) ضمناً پروتکل الحاقی شماره ۱۱ کنوانسیون، مبارزه علیه تروریسم را "دفاع از اشخاص در مقابل خشونت غیر قانونی" معرفی می کند^(۳۸). با توجه به این کنوانسیون به همراه کنوانسیون مشابه اروپا در سال ۱۹۷۷ برای جلوگیری از تروریسم^۳، اعضای اتحادیه می توانند برخی اقدامات مشخص خشونت آمیز را تروریسم بدانند. باید تاکید شود که کشورهای اروپایی به دنبال حمایت از اشخاص و حقوق و آزادی های فردی در صدد ارایه تعریف خود از تروریسم هستند.

قرارداد ماستریخت^۴ اولین قدم به سمت تکامل تعریف مشترک اتحادیه اروپا از ترور، تروریست و سازمانهای تروریستی بود که معیارهای مبارزه با تروریسم را آماده می کند^(۳۹) در طرف دیگر قرارداد شن گن^۵ سند مهم دیگری در باره این موضوع است که مبارزه با تروریسم نیز در این قرارداد آمده است.^(۳۰)

موضوع جلوگیری از تروریسم در قرارداد آمستردام^۶ نیز مطرح شده است.^(۳۱) این قرارداد با گسترش وظایف یورویل^۷ آن را موظف می کند تا به طور غیر مستقیم با تروریسم مبارزه کند. البته براساس توافق حاصله در نشست سران در لوکزامبورگ در سال ۱۹۹۱ یورویل در سال ۱۹۹۵ تاسیس شده بود.^(۳۲) که از سال ۱۹۹۸ نیز جنبه اجرایی پیدا کرد. از مسئولیتهای اصلی آن بازدارندگی از جرایم سازمان یافته، قاچاق

و آنان در صددند تا اقدامات اشاره شده مرتکب شوند .

این تعریف اگر چه به اقدام تروریستی و با جزئیات اشاره می کند اما نکاتی که این عمل را از سایر جرائم عمومی متمایز می سازد، بدون توضیح باقی می ماند. به علاوه نهایتاً قضاوت راجع به اینکه چه عملی تروریستی محسوب می شود به کشورهای عضو سپرده شده است و اگر هر کدام از اعضاء چنین اعمالی را مصداق اقدام تروریستی نیابد هیچ سازمانی را تروریستی نخواهد دانست .

بر اساس هر کدام از پیشنهادات بالا، شورای وزیران اروپا یکسری از قطعنامه ها را تصویب نموده است . یکی از آنها در تاریخ ۱۹ سپتامبر ۲۰۰۱ با اشاره به خطر تروریسم^(۳۵) به مواد ۲، ۳، ۶، ۱۱ منشور حقوق اساسی جامعه اروپایی استناد نموده که تروریسم را به عنوان جنایت علیه بشریت معرفی می کند.

به علاوه با ارجاع به قسمت ب بند ۲ ماده ۳۴ . همچنین ماده ۲۹ قرارداد اتحادیه اروپا ۱ بر همکاری کشورها در مقابله با تروریسم تاکید می نماید^(۳۶)

در همین راستا قطعنامه های دیگری نیز صادر شدخ است .

در ۲۰ سپتامبر ۲۰۰۱ شورای وزیران تصمیم گرفت تا قدمهای دیگری را بردارد.^(۳۷) بنابراین ، نیاز به یک تعریف مشترک از اعمال تروریستی تا تحریمها که قابل اعمال باشد به وسیله هر

۱. هر کدام از کشورهای عضو باید به اتخاذ اقدامات لازم جهت مقابله با موارد زیر بر اساس قوانین ملی خود بپردازند اقداماتی که توسط افراد یا سازمانها به شکل عامدانه علیه یک یا تعداد بیشتری از کشورها، مردم و سازمانهای آنان به هدف ایجاد ارباب به منظور ایجاد تغییر عمده یا نابود کردن ساختار سیاسی، اقتصادی یا اجتماعی کشورها صورت می پذیرد حملات تروریستی تلقی شده و باید تعقیب و مجازات شود :

قتل، جرح فیزیکی، آدم ربایی یا گروگانگیری اخاذی، دزدی، محاصره یا تخریب غیر قانونی به امکانات دولتی یا حکومتی، وسایل حمل و نقل عمومی، ساختارهای زیر بنایی، اماکن استفاده عمومی و املاک - ساخت، تملک، حمل و نقل یا تجهیز تسلیحات یا مواد منفجره،

- پخش مواد آلوده کننده یا محترقه و منفجره که جان و مال مردم، و املاک و احشام آنها را به مخاطره اندازد .

- خرابکاری یا انهدام سیستم آب، برق یا سایر منابع حیاتی

- حمله از طریق دخالت در سیستم اطلاعاتی

- تهدید به انجام هر کدام از موارد بالا

- حمایت از گروههای تروریستی یا مشارکت

در آنها

۲. برای اجرای این تصمیمات، گروه تروریستی به معنای یک سازمان طراحی شده از قبل است که دارای بیش از دو نفر عضو باشد

محدود برای ارایه تعریف باعث شده تا در قطعنامه شورا تعریف گسترده تری از "تروریسم" ارایه شود و پس از آن فهرستی از سازمانهای تروریستی تهیه شود.

سرانجام توسعه تلاشهای اتحادیه اروپا در نشست سران در لیکن^۲ گسترش یافت. در این نشست تصمیم روشنی برای مبارزه علیه تروریسم اتخاذ شد و از همه مهم تر اجماعی درباره تعریف جرایم تروریستی و آماده سازی فهرستی از اشخاص و سازمانهای تروریستی حاصل آمد^(۴۰)

در همین راستا اولین ابداع حمایت از قطعنامه ۱۳۷۳ در تاریخ ۲۸ سپتامبر ۲۰۰۱ توسط سازمان ملل متحد بود در واقع، شورای اروپا تصمیمی را اتخاذ نکرد بلکه به اتخاذ موضع مشابهی پرداخت. این موضع مشترک برای مبارزه علیه تروریسم به نوعی با قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل متحد متفاوت است.^(۴۱) اول اینکه بند ۲ قطعنامه شورای امنیت کشورها را به مبارزه با تروریستها و سازمانهای تروریستی ملزم می کند در حالیکه ماده ۴ قطعنامه شورای اروپا پیش بینی می کند که کشورهای عضو ممکن است برای حمایت مردم اقدام کنند. بعلاوه قابل به ذکر است که تعریف تروریسم توسط اتحادیه اروپا گسترده تر از تعریف سازمان ملل متحد

۱۵ عضو مورد تاکید قرار گرفت.

همچنین مقرر گردید تا یورو جاست^۱ هم در قوانین خود موارد ضد تروریستی را بگنجانند. جلسه فوق العاده در ۲۱ سپتامبر ۲۰۰۱، موضوعات مشابهی مورد بحث قرار گرفت و همکاری های قانونی و امنیت هوایی نیز مورد امعان نظر قرار گرفتند.^(۳۸)

اگر چه تاکید بر ماهیت چند بعدی تروریسم در تلاش اتحادیه اروپا برای ارایه تعریف به منصفه ظهور رسیده اما با این وجود در پایان تلاش جهت دستیابی به اجماع در اقدام مشترک علیه تروریسم و تعریف عمل ترور و اساس و مفهوم آن ناکام باقی ماند. پدیده مشابهی در قسمت دیگر موضوع یعنی «جلوگیری از حمایت مالی از تروریسم» قابل مشاهده است. در یازدهم اکتبر ۲۰۰۱ کمیسیون اروپا پیشنهاد نمود تا موضع مشترکی درباره حمایت مالی از تروریسم ارایه گردد. این طرح ضمن پیروی از الگوی آمریکا تاکید می نمود هر کشور عضو خود باید به تعیین روندهای قانونی مربوط بپردازد.

طبیعتاً تحقق این پیشنهادها وابسته به تامین منابع مالی خواهد بود. از این منظر پارلمان اروپا در اکتبر ۲۰۰۱ پیشنهاد کرده که قسمتی از بودجه عمومی خود را برای امور ضد تروریستی اختصاص دهد.^(۳۹) با این وجود از آنجائیکه معلوم نبود این منابع چگونه باید مصرف شود کشورهای می باید که مفهوم تروریست، تروریسم و سازمانهای تروریستی را تعریف کنند. تلاشهای

1 - The Treaty on the European Union (TEU)

1 - Eurojust

2 - The Leaken Summit

سند، درست همان اصول بیانیه های قبلی است. ضمناً بند ۳ ماده یک به تعریف مفهوم تروریسم می پردازد. این تعریف خیلی شبیه تعریفی است که کمیسیون در ۱۹ سپتامبر ۲۰۰۱ تحت عنوان «چارچوب تصمیم شورا برای مبارزه علیه تروریسم» به شورا پیشنهاد کرده بود.

اولین فهرست رسمی افراد و گروههای تروریستی در قطعنامه شورا تحت عنوان موضع مشترک در مورد اتخاذ اقدامات ویژه برای مبارزه با تروریسم انتشار یافت سپس در دوم می ۲۰۰۲ اتحادیه اروپا طی قطعنامه ای این لیست را گسترده داد اما تعریفی از تروریستها و سازمانهای تروریستی ارائه نکرد^(۴۳) با توجه به اسناد اشاره شده ذکر چند نکته ضروری به نظر می رسد:

* قبل از سال ۲۰۰۱ اتحادیه اروپا تروریسم را یک تهدید می دید اما هیچ توافقی برای اتخاذ اقدامات پیشگیرانه وجود نداشت.

* برای اتحادیه اروپا تروریسم پدیده ای منزوی نیست بلکه امری همگانی و فراگیر است که برای مقابله با آن باید به اقدامات جمعی دست زد.

* هیچکدام از گروههایی که در لیست شورای امنیت سازمان ملل متحد قرار دارند در لیست اول صادر شده توسط اتحادیه اروپا قرار نداشت.

* اتحادیه اروپا ترجیح می دهد از واژه «گروه تروریستی»

است. بنا بر قطعنامه شورای اتحادیه اروپا کسی که مرتکب یک عمل تروریستی شود و یا اقدام به آن کند و همه کسانی که از آن حمایت به عمل آورند تروریست هستند. به عبارت دیگر اگر امکان این باشد که براساس قطعنامه شورای امنیت به جنگ طلبان پ.ک.ک که در ترکیه دستگیر شده اند بتوان اعطای پناهندگی نمود از طریق قطعنامه اتحادیه اروپا نمی توان چنین کاری کرد.

براساس این تعریف، هر کسی می تواند تروریست تلقی شده. همانطوریکه امکان دارد هیچکس هم تروریست پنداشته نشود، چرا که خواست کشورهای عضو در اینجام مطرح بوده و هیچ تعریف مشخصی از تروریستها وجود ندارد و هیچ عمل مشترکی نیز وجود ندارد و دیدگاه هر کشوری نیز می تواند متفاوت باشد.

در ۲۷ دسامبر ۲۰۰۱ موضع جدید مشترکی اعلام شد چرا که اتحادیه اروپا نمی توانست عمل تروریسم را تعریف کند و سازوکارهای همکاری برای اقدامات ضد تروریستی را روشن سازد. تصمیم شورای اروپا با عنوان «موضعگیری مشترک شورا درباره اتخاذ اقدامات ویژه برای مبارزه با تروریسم»^۱ بسیار حایز اهمیت است^(۴۴) این اهمیت به دلیل ارائه تعریف از اقدام تروریستی و همچنین صدور فهرستی از افراد و سازمانهای تروریستی است که دشمن مشترک اتحادیه تلقی می شوند.

موضوع اول ماده یک و همچنین ماده ۲ این

1 - Council Common Position on the Application of Specific Measures to Combat Terrorism

2 - Terrorist Groups

3 - Terrorist Organization

”به جای ”سازمان تروریستی“ استفاده کند.

فرجام

باتوجه به کنوانسیونهای بین المللی یا قطعنامه های سازمان ملل متحد یا حتی سازمانهای بین المللی مانند ناتو، اصلی ترین ویژگی بین المللی درباره تروریسم اجماعی است که درباره ”مبارزه“ علیه آن وجود دارد. درحالیکه مفاهیم ترور، تروریسم و سازمانهای تروریستی تعریف نشده اند، اما فهرست ”مجریان ترور“ به طور موردی منتشر شده است. کشورها تاکنون به اتخاذ موضع مشترکی درباره برخی جرایم تروریستی نایل شده اند، اما نتوانسته اند به اجماعی درباره موضوعاتی مانند خود جرم برسند چرا که ”مجریان تروریستی“ هر کشوری (دشمنانش) مختلف هستند. بنابراین دیدگاه آنان راجع به جرم یا دشمن متفاوت است. این تفاوت دیدگاه مبتنی بر منافع گوناگونی است که کشورها در نظام بین الملل دارا هستند.

هر بازیگر می کوشد تا سیاست داخلی و امنیت خارجی خود را براساس مفاهیمی از تروریسم توضیح دهد که به نوبه خود دارای ابهام هستند. این کشورها سعی می کنند تا سیاست خود را براساس موازین قانونی مشروع نموده و توجیه کنند. این روند مشروعیت دهنده به بازیگران آزادی عمل برای مقابله با تروریسم را اعطا می کند.

تاکنون این امکان وجود نداشته که اجماعی بر سر تعریف مفاهیم تروریسم، تروریست و

سازمانهای تروریستی از خلال کنوانسیونهای بین المللی به وجود آید. به عبارت دیگر، به نظر می رسد که منافع کشورهای مختلف یا دشمنانشان متفاوت باشند. البته می توان گفت اگر چه قطعنامه های شورای امنیت سازمان ملل متحد دارای نواقص زیادی درباره تعریف تروریسم هستند، اما به نظر می رسد که این قطعنامه ها بعضی از دشمنان بازیگران اصلی در نظام بین الملل به عنوان دشمن همه کشورها در نظر گرفته می شوند. قوانین بین المللی آزادی عمل را به کشورها یا اتحادی از کشورها درباره موضوعات مربوط به تروریسم فراهم می کند.

در نتیجه باید گفت که اگر چه نقاط مشترکی درباره دشمنان آمریکا و اتحادیه اروپا وجود دارد اما می توان ادعا نمود که اختلافات بین آنها حایز اهمیت است. به منظور فهم نقاط متناقض بین این دو بازیگر بین المللی تنها کافی است به فهرست رسمی سازمانهای بین المللی نگاه کرد. مبدأ سازمانها نشان می دهد که چگونه این بازیگران نسبت به ریشه های جغرافیای آنها می نگرند. اگر آمریکا و اتحادیه اروپا به توافق درباره مبارزه علیه تروریسم در قلمرو خارجی نایل نمی شوند، نشان دهنده اختلافات آنها درباره منافعشان می باشد، به همین ترتیب سایر بازیگران بین المللی نیز بر این اساس می توانند دارای دیدگاههای مختلفی راجع به تروریسم باشند.

09. 12. 1999 Convention for the Suppression of Financing of Terrorism- New York Regional Initiatives:

02. 02. 1971 OAS- Convention to Prevent and Punish Acts of Terrorism Taking the form of Crimes against Persons and Related Extortion that are of International Significance

27. 01. 1977 European Convention for Suppression of Terrorism

01. 01. 1987 SSARC Regional Convention on Suppression of Terrorism

22. 04. 1998 Arab Convention for the Suppression of Terrorism- League of Arab States

01. 07. 1999 Convention of the Organization of the Islamic Conference on Combating International Terrorism

14. 07. 1999 Organization of African Unity- Convention Against Terrorism

5. برای جزئیات بیشتر در این باره رک. به: www.Un.org

به علاوه به قطعهنامه شماره ۱۲۱۴ مجمع عمومی سازمان ملل در ۸ دسامبر ۱۹۹۸، قطعهنامه ۱۲۶۷ در ۱۵ اکتبر ۱۹۹۹، قطعهنامه شماره ۱۲۶۹ در تاریخ ۱۹ اکتبر ۱۹۹۹،

قطعهنامه ۱۳۳۳ در تاریخ ۱۹ دسامبر سال ۲۰۰۰ نیز مراجعه شود. این قطعهنامه‌های نمونه برخی اشخاص و سازمان‌ها را مسئول اقدامات تروریستی معرفی می‌کنند و کشورها را به همکاری برای بازدارندگی و مبارزه با تروریسم دعوت می‌نمایند. اما در عین حال هیچ تعریف مشخصی از تروریسم، تروریست و سازمان‌های تروریستی ارائه نمی‌کنند.

6. GA RES/ 15/ 210, 55/ 158- 1999, [www. Unamich. Org/ MUN/ SEMMUNA/ legal. gtm](http://www.Unamich.Org/MUN/SEMMUNA/legal.gtm)

7. European Convention for Suppression of Terrorism, UN Treaty Series, vol. 1137 No. I-17828, 27 Jan. 1977

8. Ibid. pp. 94-95

۹. مفهوم اتحاد استراتژیک بوسیله سران کشورها و دولت‌های عضو در نشست شورای آتلانتیک شمالی در واشنگتن در ۲۳ و ۲۴ آوریل سال ۱۹۹۹ اتخاذ شد که سند آن عبارتست از:

10. NOTO Press Release NAC-S(99) 65, 24 April 1999.

11. Ibid. Part II No. 24.

Euro- Atlantic Partnership Council (EAPC) Action Plan 2000-2002, Press Release M-2- EAPC< (99) 169, 14 Dec. 1999.

۱۲. کنوانسیون‌های سازمان ملل متحد و قطعهنامه‌های شورای امنیت از لحاظ بین‌المللی اسناد الزام‌آوری درباره

1. Simbar, Reza, **International Terrorism and democratic Peace**, SGIR Conference, The Hageu, Holland, 9-11 September 2004, The Conference Proceeding.

۲. رضا سیمبر، صلح و امنیت جهانی در آستانه قرن بیست و یکم، فصلنامه سیاست خارجی، سال یازدهم، تابستان ۱۳۷۶ صص ۲۶۷- ۳۴۹

۳. رضا سیمبر، بازیگران جهانی و مدیریت بحران‌های بین‌المللی، اطلاعات سیاسی و اقتصادی سال یازدهم، شماره یازدهم و دوازدهم- مرداد و شهریور ۱۳۷۶، صص ۱۲۴-۱۱۶

۴. ابداعات جهانی در این باره شامل استاد زیر می‌شود:

14. 09.1963 **Convention on Offenses and Certain Other Offenses Committed on Board Aircraft- Tokyo**

16. 12. 1970 **Convention for the Unlawful Seizure of Aircraft- The Hague** 23. 12. 1971 Convention for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Aircraft- Montreal

02. 02. 1971 **Convention of Prevent and Punish Acts of Terrorism Taking the Form of Crimes**

(a) Against Persons and Related Extortion that are of International Significance

(b) Washington 14. 12. 1973 Convention on the Prevention and Punishment of Crimes Against Internationally Protected Persons, Including Diplomatic Personnel- New York

17. 12. 1979 Convention Against the Taking of Hostage- New York

03. 03. 1980 Convention of the Physical protection of Nuclear Materials-Vienna

24. 02. 1988 Protocol for the Suppression of Unlawful Acts of Violence at Airports Serving International Aviation, Complementary to the Suppression Unlawful Acts Against the Safety of Aircraft- Montreal

10. 03. 1988 IMO- International Maritime Organization, Suppression Unlawful Acts Against the Safety of Maritime Navigation- Rome

10.03. 1988 IMO- International Maritime Organization Protocol for the Suppression of Unlawful

(c) Acts Against the Safety of Fixed Platforms on the continental Shelf-Rome

01. 03. 1991 convention of the Marking of Plastic Explosive for the Purpose of Detection- Montreal

15. 12. 1997 convention for the Suppression of Terrorist Bombings- New York

25. Acts de Terrorisms et Attentat, No. 86, 09 Sep. 1986, Article 9, Art. L. 126.2
26. Le decret 2991-1137 du 28 Dec. 2001, J.O., No: 303, 30 Dec. 2001
27. <http://conventions.coe.int>
28. Convention for the Protection of Human Right and Fundamental Freedom, European Treaty Series (ETS), No 5. Rome, 4 Nov. 1950; Protocol No: 11, 1 Nov. 1998, ETS No. 155. Article 2(2) (a).
29. Treaty on European Union, OJ. (c191) 7. Feb. 1992, Title V1, Article. K1.
30. Schengen Convention, 19 Jun 1990 Title 3, Part 1, Arrucle 40, 41.
31. Amsterdam Treaty, OJ (C340), 10 Nov. 1997.
32. European Police Office Convention, OJ. (C316), 27 Nov. 1995
33. Joint Action, 96/610/JHA
34. Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the EU, OJ(C197), 12. July 2000
35. Charter of the Fundamental Right of the EU, Nice, 7 Dec. 20000, OJC. 364, 18 Dec 2000.
36. Council Framework Decision on Combatting Terrorism, COM (2001) 521 final, 19Sept, 2001, 2001/0217 (CNS).
37. European Union Steps UP Fight Against Terrorism, The EU Council of Justice and Home Affairs Ministers, New Release, No. 67/01, 20 Sept. 2001.
38. conclusion and Plan of Action of the Extraordinary European Council Meeting on 21 Sept. 2001, SN 140/01
39. European Parliamet, C%-04952001, 25Oct-2001
40. Conclusion de la presidence, Laeken 12-14 Dec. 2001, SN 300/1/01/REU 1, P.5
41. council common Position on the Application of Specefic Measures to Combat Terrorism, 20 Jan// 931, OJL 344/ 43, 28 Dec. 2001.
42. Council Common Position on Combating Terrorism, 2001/ 930, OJL 344/40 28 Dec. 2001.
43. Council Common Position, Updating common Position 2001/931/ CFSP, 2. May. 2002, (2002/ 340. CFSP) J.O.L, 116/75, 3 may 2002.

تروریسم هستند اما در کنار اینها قطعنامه‌های مجمع عمومی جنبه الزام‌آور ندارند که مهمترین آنها عبارتند از:

1. International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism GA/RES/51/210-17. Dec. 1999
2. Measures to Eliminate International Terrorism GA/RES/ A/52/ 165-16 Dec. 1997
3. International Convetion for the Suppression of Terrorist Bombings GA/DOC/A/5235-25 Nov. 1997
4. Measures to Prevent Internatinal Terrorism GA/RES/A/34/145-17 Dec. 1979
۱۳. رضا سیمیر، جامعه بین‌المللی و مواجهه با تروریسم: راهکارهای حقوقی - سیاسی در ساختارهای یکجانبه و چند جانبه، فصلنامه سیاست خارجی، سال هجدهم، تابستان ۱۳۸۳، صص ۳۴۹-۳۲۵
14. SC/ 1207, RES 1377, Anti Terrorism Measures, Regulation 2001, No: 297, REG.2
15. AFG/ 169, SC/RES 7222
16. Anti- Terrorism and Effective Death Penlty Act, title 18, Part 1, Chapter 113 B Par. 2231
۱۷. در همین راستا به عنوان نمونه ایران، عراق، کره شمالی، کوبا و سودان رد سال ۱۹۹۹ به عنوان کشورهای حامی تروریسم معرفی شدند: www.State.gov/www/globala/Terrorism/1999report
۱۸. در این باره ر.ک. به: The Federal Register, Vol. 67. No: 12 Thursday, Jan. 17 2002, pp. 2457-75
۱۹. به عنوان نمونه تروریسم ملی و تروریسم بین‌المللی در اسناد زیر تعریف شده‌اند: The United States Law Title 18, Part I. Section 113 B 2332 (5) and 2331(11)
20. United States Government Domestic Terrorism Concept of Operations Plan, Jan., 2001, Presidential Decision Directive, NSC-39 (PDD-39)
۲۱. براساس چنین قوانینی بود که ۱۲۰۰ نفر قبل از اینکه جرمان ثابت شود پس از رخداد ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ بازداشت شدند:
۲۲. به عنوان نمونه از چنین فهرست‌هایی ر.ک. به: Le Monde Diplomatique, Jan. 2002, p.8
- Terrorism list Governments Sanction Regulations (Title 31 part 596 of the US Code of Federal Regulations).
23. The Prevention of Terrorism Act of 1989, Part V.s.20, 1(a)
24. Anti-Terrorism Crime and Security Bill Chapter 24